

СЛІДИ ПАМ'ЯТІ ЛЮДИНИ

Камолікова М.А., студент ННПП НАВС

Науковий керівник: д.ю.ш. професор, професор кафедри кримінально-правових дисциплін ННПП НАВС **Лук'янчиков Є.Д.**

Всякий злочин - це взаємодія, що відбувається в умовах реальної дійсності матеріального світу. Об'єктами взаємодії в механізмі злочину є люди і речі. Оскільки вони різні за природою та структурною організацією, то по-різному відображають подію злочину як ідеально, так і матеріально, утворюючи відображення (сліди).

Слід пам'яті є ідеальним відображенням в матеріальному субстраті - корі головного мозку. Складність виявлення слідів пам'яті обумовлена унікальністю ідеального сліду та особливостями джерела — людини, яка перебуває на вищій сходинці соціального розвитку, володіє інтелектом і конституційними правами, що гарантують недоторканність особи. Тому не всі звичайні засоби і методи виявлення і фіксації матеріальних слідів придатні для людини як джерела інформації, більшість з них обмежена рамками кримінально-процесуального закону.

Мислені образи є носіями інформації про подію злочину та його суб'єктів. Ідеальні відображення - це «відбитки» реальної дійсності в пам'яті людини, які проявляються зовні у вигляді показань підозрюваного, обвинуваченого, потерпілого, свідків. Закріплені в процесуальних документах, вони є особистими доказами.

Слід пам'яті - це нове поняття в загальній теорії криміналістики. Він, хоча і є продуктом матеріальної діяльності, в певному розумінні нематеріальний, невидимий і недоступний сторонньому спостерігачеві, його не можна сфотографувати або виявити за допомогою мікроскопа. Слід пам'яті виявляється і розкривається тільки при вільному волевиявленні його джерела - людини. Сліди пам'яті відрізняються рядом властивостей, що притаманні тільки ідеальним слідам - відображенням.

Формування і зберігання слідів пам'яті є головною умовою впізнання раніше сприйнятого. Відчуття і сприйняття як безпосередні дії зовнішнього середовища на органи чуття людини не зникають безслідно. Вони закарбовуються і зберігаються в пам'яті у вигляді «сліду», природа якого досі викликає дискусію. Разом з тим сам факт зберігання сліду - загально визнана реальність. Якби мислені образи, що виникають в момент сприйняття, раптом зникали, то людина щоразу сприймала б події і предмети як зовсім їй незнайомі і, відповідно, не змогла б їх впізнати.

Крім цього, ідеальні відображення мають таку якість, як випереджувальне відображення, суть якого зводиться до обробки та оцінки одержаної інформації на основі накопиченого практичного досвіду. Всяка людська діяльність з урахуванням минулого досвіду сформує слід пам'яті, який являтиме програму поведінки на сьогоднішній день, що не суперечитиме досягненню майбутньої мети.

Використання слідів пам'яті у розкритті та розслідуванні злочинів - факт очевидний, оскільки основну масу доказової інформації слідчий отримує від людей - особистих джерел. За слідами пам'яті проводиться оперативне та процесуальне впізнання людей та речей. Однак найбільше розповсюдженим способом одержання доказової інформації за допомогою слідів пам'яті є допит підозрюваного, обвинуваченого, потерпілого, свідків. Звідси випливає, що розкрити зміст ідеального відображення джерело може тільки під час спілкування, форми і методи якого розробляє слідча тактика.